

Cecilia Blomster
är doktorand i nationalekonomi
vid Hanken Svenska handelshögskolan.

Distansarbete och dess positiva effekter

Under coronapandemin blev en stor mängd människor tvungna att arbeta på distans från sina hem. Efter det har distansarbete blivit allt vanligare och förespråkas av många arbetstagare som värdesätter den ökade flexibiliteten som distansarbete medför. I sin bok *Going Remote* presenterar Matthew E. Kahn hur mer flexibla arbetsförhållanden kan förbättra våra liv och städer.

Matthew E. Kahn är professor i nationalekonomi på University of Southern California i USA. Han forskar i frågor relaterade till urban ekonomi och miljöekonomi. Boken *Going Remote* handlar om hur en mer flexibel arbetsekonomi, direkt eller indirekt, kan förbättra våra liv och de städer vi bor i. Boken presenterar hur det faktum att allt fler människor kan välja att arbeta på distans kommer att påverka den ekonomiska geografin under följande årtionden. Kahn betonar att det är viktigt att vara medveten om potentiella fördelar och utmaningar för att kunna utnyttja distansarbetets fulla potential. Författaren utgår ifrån ett amerikanskt perspektiv i sina resonemang och exempel.

Enligt Kahn stod det amerikanska samhället inför flera sociala utmaningar innan coronapandemin bröt ut år 2020. För det första använde många arbetare alltför mycket tid på pendla mellan hemmet och arbetsplatsen. Vidare hade hyrorna i de mest produktiva städerna stigit till en hög nivå samtidigt som lokala ekonomier stagnerat på landsbygden. Dessutom hade många kvinnor och individer som tillhör en minoritet inte tillgång till samma möjligheter och förutsättningar för ekonomisk framgång som vita män.

I boken argumenterar Kahn, utgående från relevant forskning och nationalekonomisk teo-

ri, hur ett ökat distansarbete kan bidra till att lösa dessa utmaningar. Boken är indelad i tre delar som i tur och ordning behandlar de kortsiktiga och långsiktiga effekterna som distansarbete har på arbetstagare, företag och städer.

Vilka arbetstagare gynnas mest?

I den första delen av boken presenterar Kahn hur enskilda arbetstagare gynnas av möjligheten till distansarbete. Den klart största fördelen på kort sikt är att människor har mer fritid då de inte behöver pendla till arbetsplatsen varje dag. Denna extra tid kan istället användas för att umgås med familjen eller göra något annat man värdesätter högt. En annan aspekt som Kahn lyfter fram är möjligheten att ta emot mindre arbetsuppdrag som kan genomföras på distans och skötas vid sidan av det huvudsakliga jobbet.

På lång sikt kan möjligheten att jobba hemifrån resultera i att allt fler människor väljer att flytta längre bort från sin arbetsplats då de inte längre behöver pendla mellan hemmet och jobbet fem dagar i veckan. Då distansen till arbetsplatsen inte längre styr beslutet av hemort, kan man flytta till en större och billigare bostad utanför centrum eller till ett ställe som bättre motsvarar ens egna värderingar och preferenser. Även personer som inte själva har möjlighet till distansarbete kan dra nytta av att många andra jobbar på distans.

Då en stor mängd människor väljer att flytta utanför städer minskar den aggregerade efterfrågan på bostäder i centrum, vilket sänker hyrorna och således gynnar även dem som inte själva arbetar hemifrån. Vidare ökar efterfrågan på till exempel service på sådana ställen dit människor som distansarbetar väljer att flytta. Detta ger upphov till fler arbetstillfällen inom service i områden utanför centrum, vilket i sin tur gör att arbetstagare som jobbar inom service kan flytta till dessa områden och således sänka sina egna boendekostnader.

Kahn betonar att vissa grupper, i detta fall kvinnor med barn och individer som tillhör en minoritet, potentiellt kan dra största nyttan av möjligheten till distansarbete. I ett land som USA där många högutbildade kvinnor stannar hemma för att ta hand om barnen, kan möjligheten till distansarbete resultera i att allt fler kan job-

ba deltid eller återvända till arbetslivet tidigare. Detta förbättrar kvinnors ställning på arbetsmarknaden och kan bidra till att minska lönegapet mellan kvinnor och män. Personer som tillhör en minoritet gynnas av möjligheten till distansarbete genom att de kan bo kvar i städer och områden där de har sina rötter och sin sociala gemenskap.

“Kahn betonar att vissa grupper, i detta fall kvinnor med barn och individer som tillhör en minoritet, potentiellt kan dra största nyttan av möjligheten till distansarbete.”

Inverkan på företag och städer

Från företagets synvinkel är det viktigt att notera att anställda kan ha olika preferenser för att jobba hemifrån. Medan personer med ansvar för barn eller äldre föräldrar ofta värdesätter möjligheten till distansarbete, kan situationen vara den motsatta för yngre människor som bor ensamma och är i början av sin karriär. Ökat distansarbete kan försvåra inläringen av nya arbetsuppgifter samtidigt som möjligheterna att bilda nätverk minskar. Detta kan även ha en negativ effekt på den framtida karriärutvecklingen och möjliga befordringar. För personer som föredrar en ökad flexibilitet kan möjligheten att arbeta på distans öka den egna motivation och bidra positivt till företagets produktivitet.

Då fler anställda arbetar hemifrån kan företag minska på sina kostnader för kontorsutrymmen. Dessutom behöver företagen nödvändigtvis inte placera sitt huvudkontor i ett dyrt och centralt område, utan kan istället välja ett billigare läge med goda förbindelser. Det geografiska lägets betydelse varierar självklart beroende på vilken typ av företag det handlar om och därmed är det upp till varje enskilt företag att väga för- och nackdelar för att hålla kvar sina kontorsutrymmen på specifika platser.

FOTO: POND5

Ökat distansarbete hjälper att lösa problemet med den höga efterfrågan på bostäder i vissa städer där människor pendlar långa sträckor, samtidigt som det finns en stor mängd amerikanska städer med ett stort utbud av lediga bostäder och en fungerande infrastruktur. Kahn lyfter fram de postindustriella städerna i Amerika (t.ex. Detroit, Baltimore och Cleveland) som exempel på städer där utbudet av lediga bostäder är stort medan det endast finns ett fåtal större arbetsgivare kvar. Dessa städer kan uppleva ett ekonomiskt lyft om allt fler distansarbetare, som lockas av lägre boende- och levnadskostnader, söker sig dit.

Utmaningar med ökat distansarbete

Som läsare inser man direkt att Kahn förhåller sig positivt till de potentiella effekter som ökat distansarbete för med sig. Trots detta behandlar han även en rad möjliga utmaningar. Ur den enskilda individens synvinkel är ökad konkurrens på arbetsmarknaden en negativ effekt som uppstår som följd av ökat distansarbete. I praktiken innebär det att amerikaner i allt högre grad kon-

kurrerar om arbetsplatser med fler arbetssökande, både i USA och utomlands. Kahn lyfter också upp expansionen av den så kallade gigekonomin som en möjlig utmaning. Ökat distansarbete kan resultera i ökad flexibilitet för en allt större mängd människor, men samtidigt kan utvecklingen gå i en riktning där arbetskontrakten förkortas och förmånerna blir sämre, vilket leder till ökad osäkerhet.

Gällande företagets anpassning till en ny vardag, är den största utmaningen att erbjuda flexibilitet men även möjligheter till växelverkan för att uppnå en framgångsrik organisationskultur och god produktivitet. Företagen måste överväga hur beroende deras framgång är av dagliga fysiska möten och huruvida de kan övergå till en modell där exempelvis största delen av arbetet sker på distans, men arbetstagarna med jämna mellanrum samlas på huvudkontoret för att utbyta information och bilda nätverk.

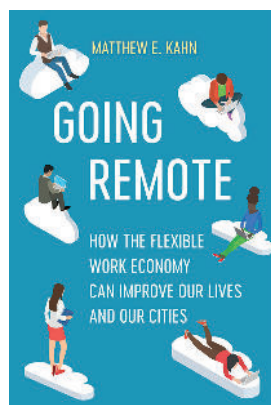
Från samhällets synvinkel kan det vara problematiskt att fattiga människor i urbana områden isoleras i allt högre grad då välbärgade personer, som har möjligheten att jobba på distans,

flyttar utanför städerna. Detta kan försämra ryktet och nivån av undervisningen i vissa skolor samt bidra till andra socioekonomiska problem.

Relevans utanför USA

Boken ger en överblick av de effekter som ett ökat distansarbete i framtiden kan ha på våra liv och samhällen. Kahn medger själv att han förhåller sig positivt och förväntansfullt till den utveckling som ökat distansarbete kan ge upphov till. Boken utgår ifrån situationen i USA, vilket är förståeligt med tanke på författarens bakgrund och forskningsområde. Som läsare önskar man att författaren skulle ha utvidgat sin analys en aning så den vore relevant för en större publik även utanför USA.

En fråga som läsaren tampas med är hur realistiska de bilder Kahn målar upp är för exempelvis det finländska samhället. Spontant kan man tänka sig att många finländare kunde höja sin livskvalitet och sänka sina boendekostnader genom att flytta lite längre bort från exempelvis huvudstadsregionen. Potentiellt kunde detta gynna både personer som stannar kvar i städerna, i form av lägre boendekostnader, och mer avlägsna områden ute på landsbygden som upplever ett uppsving i form av nya invånare. Den framtida utvecklingen och möjligheterna kommer framförallt att styras av företagets policy för distansarbete.

.....
Matthew E. Kahn:
*Going Remote:
How the Flexible
Working Economy
Can Improve
Our Lives and Our
Cities.* University
of California Press
2022, 264 sidor.
.....